

delen av denna tryckökning skall också göras mycket långsamt så att trycken i systemet hinner utjämnas. Trycket då signalen återkommer antecknas som ΔB . Operationen görs ett antal gånger tills stabila och konstanta värden erhålls vid upprepade kalibreringar.

Efter kalibreringen tas anslutningen till handpumpen och kalibreringsmanometern bort från instrumentet.

Till kalibreringen hör också att nollvärdet på manometerna i instrumentet avläses då endast det rådande lufttrycket verkar i systemet. Dessa antecknas som Z_M för respektive manometer.

De kalibrerade värdena utgör nollvärden före försök.

4. Tryckslang 1 ansluts till gastuben och reduceringsventilen ställs in på maximalt 80 bar. Därefter ansluts den till dilatometerns mätinstrumentet

5. Dilatomern skall drivas ned med jämn hastighet av 20 ± 10 mm/s till avsedd försöksnivå. Maximal tryckkraft som får läggas på är 100 kN. När neddrivningen sker med en utrustning som är försedd med kraft- och djupgivare skall neddrivningskraften alltid mätas och registreras som funktion av djupet. Slag får användas endast i undantagsfall. Vridning får inte förekomma, vilket skall iakttas vid exempelvis skarvning. I vissa fall, som ibland vid undersökningar i slänter, önskas att mätningarna utförs i en viss riktning. Dilatomern orienteras då med bredsidan i denna riktning och får sedan inte vridas. Om inget annat anges utförs försöken med 0,2 meters djupintervall från angivet startdjup till motsvarande stoppdjup eller annat stoppdjup. Under neddrivningen hörs ljudsignalen då jorden pressar in membranet mot plattan.

6. Efter att en försöksnivå nåtts frikopplas stängerna så att ingen yttre nedpressningskraft verkar på dem. I extremt lös jord kan de dock behöva vara låsta så att de inte sjunker för egentyngden. Ventilationskranen på instrumentet stängs och gastrycksökningen påbörjas inom 15 sekunder efter att nivån nåtts. Trycket ökas försiktigt så att signalen upphör 15–30 sekunder efter tryckökningens startat. Vid denna tidpunkt avläses manometertrycket, A-avläsningen.

Tryckökningen fortsätter tills signalen återkommer, vilket bör ske efter ytterligare

15–30 sekunder. Vid denna signal avläses manometertrycket ännu en gång, B-avläsningen.

Därefter stängs trycktillförseln och ventilationskranen öppnas. Försöket är därmed klart på denna nivå och dilatomern trycks ned till nästa försöksnivå.

7. Efter att försöksserien i en borrpunkt avslutats och dilatomern dragits upp görs en ny kalibrering. De värden på ΔA , ΔB och Z_M som då erhålls utgör nollvärden efter försök. Om försök skall utföras i en ny punkt direkt därefter kan nollpunktsavsläsningarna inför försöken i detta också vara nollpunktsavläsningar efter försöken i det föregående.

8. Innan utrustningen transporteras en längre sträcka sätts transportsäkringen